

GŁOS LUBAWSKI

POLSKO-KATOLICKA GAZETA BEZPARTYJNA NA POWIAT LUBAWSKI I OKOLICE

Wychodzi trzy razy tygodniowo, we wtorek, czwartek i sobotę.

Przedpłata: miesięczna wynosi 80 groszy z doręczeniem 1 złoty, kwartalna wynosi 2,40 zł. z doręczeniem 3,00 zł.
W wypadkach nieprzewidzianych, spowodowanych siłą wyższą, (przeszkód w zakładzie, złożenia pracy i t.p.) abonent nie ma prawa żądać niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia: za ogłoszenie od wiersza 1 mm. na str. 6-łam. 15 gr., na str. 3-łam. 50 gr., ogłoszenia drobne słowo 20 gr.
Za ogłoszenia redakcja nie odpowiada.
Telefon Nr. 59. Konto czekowe P.K.O. Nr. 145266.
Czcionkami drukarni B. Miłoszewskiego w Nowemmieście n. Drwęcą.

Rok I.

Nowemiasto n. Drwęcą, czwartek 22 listopada 1934 r.

Nr. 49.

Powoli ale nieustannie wyzwalamy się z ucisku kryzysowego.

Na życie zbiorowe w nowoczesnym państwie składa się tyle fragmentów, tyle szczegółów i tyle wciąż dokonuje się zmian, iż są one mało dostrzegalne w toku przeobrażeń. Zwłaszcza ostatnie lata w Polsce obfitują w tak zasadnicze zmiany zarówno w strukturze naszego życia zbiorowego jak i stosunku rzeszy obywatelskiej do Państwa, iż szeroki ogół niezbyt dobrze zdaje sobie sprawę z przeobrażeń tych linii kierunkowych, po jakich toczą się nasze dzieje polityczne, społeczne i gospodarcze.

Niekiedy tylko jakby rakietą na firmamencie wyblyskuje znak orientacyjny i wtedy radujemy się nim, wtedy podziwiamy pewne efekty. Przeżyliśmy ostatnio kilka takich momentów, stanowiących jakby znaki orientacyjne. Było to wtedy, naprzykład, kiedy w Genewie otrząsnęliśmy się z ostatniego śladu niewoli politycznej i zrzuciliśmy pięta narzucone nam niesprawiedliwie przez traktat o ochronie mniejszości. Widomym takim znakiem przeobrażeń było naprzykład, gdy mocarstwowe nasze stanowisko zostało stwierdzone podniesieniem poselstwa do rządu ambasad: naszych zagranicą i zagranicznymi u nas. Takim znakiem orientacyjnym w dziedzinie gospodarczej był np. ostatnio fakt, iż do przyszłorocznego budżetu wolno nam było wstawić na inwestycje kwotę większą, niż przynosi przypuszczalny niedobór.

Sprawdzianów takich możnaby oczywiście podać wiele więcej, bo są one na szczęście i mnożą się coraz bardziej.

I jeśli z tych rozlicznych znaków orientacyjnych zrobić sobie chcemy obraz syntetyczny, to musimy stwierdzić: jak przez przeszło pięć lat odbywał się powolny proces narastania kryzysu, proces dlatego tak powolny i pozbawiony cech gwałtownych, bo umieliśmy mu przeciwstawić silną wolę przetrwania — tak jesteśmy obecnie w trakcie również powolnego, ale nieustannie dokonującego się procesu wyzwalania się z ucisku kryzysowego, dźwignia się z dna depresji gospodarczej.

Ale jak się to odbywa? Jak wydzwigujemy się z tego dna? Bezsprzecznie zahartowani, rozporządzający wielkim bezsprzecznie zapasem doświadczeń i umiejętności dostosowania się do zmienionych warunków.

Zginęły setki efemeryd gospodarczych, znikło to, co było zbudowane i niezdołne do życia. Rozwiały się fikcje.

Ale z nabytych w tych ciężkich czasach doświadczeń umie i Państwo i obywatel wysnuwać logiczne wnioski. Spójrzmy choćby w dziedzinę naszego eksportu. Tyle przeszkód! Tyle barjer celnych, tyle utrudnień dewizowych, tyle hamulców kontyngentowych! A jednak nasz bilans handlowy z zagranicą nie przestał być dodatni. Dlaczego? Bo umiemy już konkurować z zagranicą, bo zarówno jakością jak i ceną towarów zdołaliśmy postawić na swoim i nie dać się wyprzeć z zajętych pozycji, wręcz przeciwnie: zdołaliśmy je nawet rozbudować i rozszerzyć.

Albo jeśli weźmiemy inny przykład: już nie ze stosunków z zagranicą, a wewnętrznych.

Wiemy, że stan naszych dróg jest fatalny, że odziedziczyliśmy pod tym względem po zaborcach tragiczną spuściznę, że gęstość naszych linii komunikacyjnych stoi w odwrotnym stosunku do potrzeb 33-miljonowego państwa.

Ale nie wszyscy wiedzą — możnaby nawet powiedzieć: bardzo nie wielu wie, że w ciągu jednego tylko roku, roku ostatniego, zdołaliśmy zbudować przeszło 550 km. nowych dróg, a tyleż kilometrów dróg starych, zniszczonych, będących raczej hamulcem, niż udogodnieniem ruchu, doprowadzić do ładu i oddać na użytek społeczeństwa. Ze w ciągu tego jednego roku wybudowaliśmy 250 km. nowych zupełnie linii kolejowych. A jest to wysiłek i rezultat, na który sobie rzadko pozwolili mogą stare i

Tajne zbrojenia niemieckie.

Nowe rewelacje prasy francuskiej. - Pokojowe wynurzenia kanclerza Hitlera wobec przedstawicieli Komendantów francuskich. - Francuskie komentarze do tych oświadczeń.

STRASBURG 18. 11. Miejskowy dziennik „Republique“ ogłasza doniesienia na temat tajnych zbrojeń niemieckich. Według pisma wszystkie większe zakłady zegarmistrzowskie w Niemczech otrzymały rzekomo od władz wojskowych zamówienia na dostawę granatów karabinowych, oraz zapalników od granatów. Fabryka amunicji w Grüneberg niedaleko Oranienburga, na północ od Berlina, produkować ma pociski armatnie, kalibru — 21 i 38 cm. Granaty te nazywane są podobno przez robotników „termosami“ (Thermosflaschen).

Według informacji, pochodzących rzekomo z bardzo wiarogodnego źródła, w ciągu roku 1934 — wybudowano na terenie Rzeszy 86 lotnisk, wyposażonych we wszelkie nowoczesne urządzenia, oraz posiadających podziemne hangary. Cyfra powyższa obejmuje również lotniska nie oddane w chwili obecnej do użytku. Naczelne dowództwo niemieckiego lotnictwa wojskowego, nie znajduje się, jak zapewnia „Republique“ w rękach ministra lotnictwa Goeringa, lecz należy do min. Reichswchry; dowódcą lotnictwa wojskowego ma być gen. mjr. Wilberg, zaś jego szefem sztabu płk. Felmy.

PARYŻ Le Matin ogłasza sprawozdanie z rozmowy, jaką radca mer miasta Paryża Nanterre odbył z kanclerzem Hitlerem. Kanclerz Rzeszy miał im oświadczyć m. in.: „Nie może być żadnego nieporozumienia między naszymi krajami. Istniejące obecnie trudności związane są ściśle z zagadnieniem Saary. Byłoby szaleństwem sądzić, że Niemcy uciekną się do siły celem uniemożliwienia plebiscytu. Oświadczam zupełnie formalnie, że zastosujemy się do wyników głosowania. W dalszym ciągu rozmowy kanclerz dodał, że Niemcy nie mogą mieć żadnych agresywnych zamiarów na zachodzie, gdzie gęsto zaludnienie wynosi 237 mieszkańców na kilometr kwad. Jak można przypuszczać, że dążymy do odzyskania terytoriów o tej samej gęstości zaludnienia, aby przez to utrudnić jeszcze naszą sytuację. My, którzyśmy doświadczyli wojnę, rozumiemy całą bezużyteczność jej okropności.

Zgon ks. kard. Gasparri'ego.

CITTA DEL VATICANO. Kardynał Pietro Gasparri zmarł w niedzielę o godz. 22.25 przeżywszy lat 82.

Zmarły był sekretarzem stanu od r. 1914 do 1930. W roku 1930 kardynał Gasparri doprowadził do skutku i podpisał z Mussolinim traktat laterański.

Po zgonie kard. Gasparri'ego.

RZYM, 19. 11. Śmierć kardynała Gasparri'ego, jednego z najwybitniejszych i najstarszych członków Collegium kardynalskiego, wy-

świetnie zagospodarowane państwa na zachodzie Europy. Dwieście pięćdziesiąt kilometrów nowych linii kolejowych, zbudowanych w 5-ym roku depresji gospodarczej — to przecież sprawdzian tężyny i znak wyzwalania się z martwoty w jaką pogrążył kryzys ekonomiczny, Dokoła nas wciąż brzęczą uprzykrzone osy defetyzmu, wciąż jadem pesymizmu zatruwać próbują nas ludzie niewiary czy też ślepej niewiści. Czepiają się lada błahostki, lada pyłka, lada pozoru. Wyolbrzymiają każdą drobną trudność, których przecież w zbiorowisku 33 milionów ludzi nie sposób uniknąć; przesłaniają widok na nasz dorobek polityczny i gospodarczy nałogowym utyskiwaniem i zawodem czarnowidztwem.

Ale ten dorobek istnieje i z każdym dniem staje się większy i bardziej widoczny. W nim to ma społeczeństwo oparcie i on to stanowi rękomię naszego rozwoju i naszej przyszłości.

Najlepsi synowie obu naszych narodów padli w walce, nawet zwycięzcom nie udało się uniknąć kryzysu. Należy pracować nad stworzeniem nowego ładu społecznego. Gdyby Francja i Niemcy doszły do porozumienia, to niepokojące nas zmory zniknęłyby na zawsze i nastąpiło znaczne polepszenie gospodarcze w całej Europie. Od naszych dwóch narodów zależy spełnienie tego marzenia. Spodziewam się, że byli kombataneci mogą narzucić pokój całemu światu.

PARYŻ 18 11. Ogłoszony onegdaj w „Matinie“ wywiad kanclerza Hitlera, udzielony reprezentantom francuskich b. kombatanów, wywołał duże wrażenie we Francji, która widzi w nim poważny krok w kierunku porozumienia francusko-niemieckiego.

Największe znaczenie przywiązują tutejsze koła do zdań, w których kanclerz Hitler zaprzeczył energicznie pogłoskom o możliwości puczu narodowo-socjalistycznego w Saarze i stwierdził, że Niemcy przyjmą rezultat plebiscytu bez względu na to, na czyją korzyść wypadnie.

Jedynie prasa prawicowa przyjmuje oświadczenie Hitlera z dużym niedowierzaniem. „Journal des Debats“ widzi w niem manewr, któremu całą wartość odbiera niemiecka rzeczywistość.

„Hitler zapewnia — pisze dziennik — że nie chce wojny. Mógłby on prosto uzgodnić swoje czyny ze swoimi słowami aby nas o tem przekonać. Dlatego nie oświadczył on, że gotów jest współpracować z Europą i że uszanuje nowy statut Europy, zapewniając m. in. również niezależność Austrii, o której kanclerz w swoim wywiadzie zupełnie zapomniał. Hitler nie zaprzestaje przygotowywać Niemiec materialnie i moralnie do wojny, mimo, że nie grozi im żadne niebezpieczeństwo. Dlaczego nie narzuci narodowo-socjalistycznej prasie i uniwersytetom odmiennego sposobu wyrażania się i odmiennego toku myślenia?

wołała w kołach watykańskich powszechną żałobę.

Kardynał Gaspari będzie pochowany w w swej rodzinnej miejscowości Ussita w diecezji Norcia. Zmarły był kawalerem orderu św. Annuncjaty.

Mussolini i następcę tronu włoskiego przesłali depesze kondolencyjne, utrzymane w serdecznych słowach.

Wiadomość o zgonie kardynała Gaspariego podała do wiadomości papieża siostrzeniec zmarłego kardynał Enrico Gaspari. Papież przyjął wiadomość tę z wielkim smutkiem, wyrażając siostrzeńcowi zmarłego swe najgłębsze współczucie.

Protest biskupów amerykańskich przeciw prześladowaniu katolików w Meksyku.

WASZYNGTON, 17 listopada. Amerykańscy biskupi rzymsko-katolicy ogłosili ostatnio w związku z prześladowaniami kościoła katolickiego przez rząd meksykański deklarację, oskarżając rząd meksykański o niedotrzymanie układu zawartego pomiędzy nim a kościołem katolickim w Meksyku.

W układzie tym zobowiązał się rząd meksykański do zagwarantowania nabożeństw katolickich i znacznego złagodzenia ustaw państwowych skierowanych przeciwko kościołowi katolickiemu. Biskupi amerykańscy oświadczają, że zamiast złagodzenia tych ustaw zniesiono w Meksyku wogóle wolność kościoła katolickiego. Z tego powodu nie mogą biskupi amerykańscy dłużej milczeć i protestują ostro przeciwko postępowaniu rządu meksykańskiego.

Zatwierdzenie „Fundacji im. Jakóba hr. Potockiego”.

WARSZAWA. Decyzją z dn. 30 paźd. 1934 r. p. minister opieki społ. zatwierdził fundację pod nazwą „Fundacja im. Jakóba hr. Potockiego”. Fundacja została powołana do życia przez Jakóba Ksawerego Aleksandra Potockiego, zmarłego dn. 28 września 1934 r., który w testamencie publicznym z dn. 22 września 1934 r. cały swój majątek przeznaczył na utworzenie instytucji, której celem w myśl statutu, dołączonego do testamentu, zatwierdzonego przez p. ministra opieki społ. łącznie z zatwierdzeniem fundacji jest niesienie cierpiącej ludzkości pomocy przez popieranie rozwoju skutecznej walki z chorobami ze szczególnym uwzględnieniem gruźlicy i nowotworów złośliwych. Cel ten realizowany będzie w myśl szczegółów podanych w akcie i statucie fundacyjnym.

Niemiała przygoda polskich żeglarzy.

SZCZECIN 16 11. Dnia 2 bm. wyjechali z Orłowa Morskiego Władysław i Henryk bracia Anglik oraz Kazimierz Pawełniak nowozakupionym jachtem na próbną wycieczkę. Powstały w ciągu nocy silny wicher zapędził ich daleko na północ. W drodze powrotnej do Polski napotkali ponownie na sztorm, który zmusił ich do szukania schronienia, gdyż woda zaczęła zalewać jacht. Zbliżywszy się do lądu żeglarze zostali wyrzuceni na mieliznę pod Jershöft w powiecie sławieńskim (Schlawe — Pomorze Pruskie) i uratowali się przy pomocy pasów ratunkowych.

Policja niemiecka zaarrestowała ich i osadziła w więzieniu w Sławnie, gdzie mają odpowiadać przed sądem za nielegalne przekroczenie granicy. Ponieważ rozbitkowie zmuszeni byli szukać schronienia, a naruszanie niemieckich przepisów, dotyczących przekroczenia granic nastąpiło nierozmyślnie, konsul polski w Szczecinie wszczął interwencję celem natychmiastowego zwolnienia ich z więzienia i umożliwienia im powrotu do kraju.

Okręt polski „Smok” utknął w lodach.

HELSINGFORS. 19 listopada. Okręt ORP. „Smok”, znajdujący się w podróży ćwiczebnej po Bałtyku i zatoce Botnickiej miał zawinąć zgodnie z planami podróży do portu w Haparandzie (Finlandja).

Lody przeszkodziły mu. Statek zakotwiczył w odległości 300 m. od miasta Remina, na półwyspie Finlandji.

„Dar Pomorza” u brzegów Martyniki.

WARSZAWA, 20. 11. Od kapitana statku szkolnego „Dar Pomorza” nadeszła telegraficzna wiadomość, że statek przepłynął Atlantyk i 13 bm. wszedł do jednego z portów na Martynice dla zaopatrzenia się w żywność i wodę. Po parodniowym postoju, statek popłynął do wyspy Dominika (na północ od Martyniki), gdzie zatrzyma się przez jeden dzień, poczem uda się w dalszą podróż, jednym z etapów której będzie zatrzymanie się w San Domingo.

250 osób zabił tajfun na Filipinach.

MANILLA, 20. 11. Podczas tajfunu, który w ubiegłym tygodniu nawiedził wyspy Filipińskie utraciło życie 250 osób. W Mauban utnęło 225 osób. Wszystkie domy w tem mieście zostały zniszczone. Tysiące rodzin znajduje się bez dachu nad głową. Straty przewyższają 3 miliony dolarów.

Kary śmierci w nowym procesie oskarżonych o sabotaż komunistów.

MOSKWA. Wychodząca w Taszkencie „Prawda Wostoka” donosi o nowej fali aresztowań w związku z sabotażem dostaw bawełnianych, który ogarnął 5 okręgów produkujących bawełnę. Ogółem aresztowano 35 osób, z których 5 skazano na śmierć, a 8 na długoletnie więzienie. Pozostałe procesy są w toku. Z pozostałych 41 osób aresztowanych poprzednio 6 skazano na śmierć, 35 zaś na więzienie od 5 do 10 lat. Jednocześnie donoszą o usunięciu z zajmowanych stanowisk i wydaleniu z partii 6 naczelników wiejskich wydziału politycznego w Azji środkowej.

Program Radjowy.

Warszawa — czwartek 22. XI.

6.45 Audycja poranna 11.57 Sygnał czasu 12.00 Hejnał z Krakowa 12.03 Wiadom. meteorol. 12.05 Codz. Przegląd Prasy Polsk. 12.10 Audycja dla dzieci młodsz. 13.10 VI Poranek Szkolny 13.00 Dziennik połudn. 13.05 Z rynku pracy 15.30 Wiadom. o eksp. polsk. 15.35 Prz. giełdowy 15.45 Godzina muzyki lekkiej 16.45 Lekcja jez. franc. 17.00 Teatr Wyobraźni 17.50 Skrz. pocztowa 18.00 Pogadanka rolnicza 18.15 Płomienny ptak 18.45 Co czytać? 19.00 Recital fortepij. 19.20 Feljeton aktualny 19.30 Utwory jazz. w wyk. ork. londyńskiej 19.45 Progr. na dz. nast. 19.50 Wiadomości sport. 20.00 Transmisja z Wrocławia 20.45 Dziennik wiecz. 20.55 Jak pracujemy w Polsce 21.00 Koncert solistów 21.45 Konstr. ideału 22.00 Koncert reklamowy 22.15 Lekcja tańca 22.35 Muz. tan. 22.45 Odczyt w jez. esper. 23.00 Wiadomości meteor. 23.05 D. e. muz. tan.

Warszawa — piątek 23. XI.

6.45 Audycja Poranna 11.57 Sygnał czasu 12.00 Hejnał z Krakowa 12.03 Wiadom. meteor. 12.05 Codz. Przegl. Prasy Polsk. 12.10 Koncert 12.45 O dzieciach niegrzecznych i rodzinie 13.00 Dziennik połudn. 15.30 Wiadom. o eksp. polsk. 15.35 Przegląd giełdowy 15.45 Melodie operetkowe 16.45 Aud. dla Chorych 17.15 Utwory na altówkę 17.35 Recital śpiewaczy 17.50 Przegląd wyd. 18.00 Kącik dla młodzieży wiejskiej 18.10 Życie kultur. i artyst. 28.45 Muzyka lekka 18.45 Wrona odczyt 19.00 Koncert z Poznania 19.20 Pogadanka aktual. 19.30 Piosenki (płyty) 19.45 Program na dz. nast. 19.50 Wiadom. sport. 20.00 Jak spędzić święto 20.05 Pogad. muzyczna wygl. prof. Niewiadomski 20.15 Koncert symf. 22.30 Recytacje poezji. 22.40 Koncert reklam. 23.00 Wiadomości meteorol. dla kom. lotn. 23.05—23.30 Muzyka lekka.

Giełda zbożowa w Poznaniu

Notowania z dnia 19. XI. 1934. Za 100 kg. płacono	
Zyto	14,00 — 14,25
Pszonica	16,00 — 16,25
Jęczmień browarowy	20,50 — 20,00
Jęczmień jednolity	18,57 — 19,75
Jęczmień zbiorowy	18,75 — 19,25
Owies	15,25 — 15,50
Otręby żytnie	10,75 — 11,50
Otręby pszenne (grube)	10,75 — 11,25
Otręby (średnie)	15,50 — 15,75
Gorzycza	48,00 — 50,00
Groch Viktorja.	41,00 — 45,00
Groch Folgiera	32,00 — 35,00

Giełda pieniężna. Bank Polski płacił w dniu 19. 11. 1934 za dolary amerykańskie 5,27—5,30 funty szterlingów 25,80 franki szwajcarskie 172,65 franki francuskie 34,90 guldeny gdańskie 172,72 liry włoskie 45,25 floreny holenderskie 358,70

Redaktor odpowiedzialny Antoni Miłoszewski w Nowemmieście. Wydawca Celestyn Miłoszewski w Nowemmieście.

Ostrzeżenie.

Niniejszem podaję, iż syn mój Józef Choromański lat 20, opuścił bez przyczyny dom rodzicielski, wobec czego ostrzegam przed udzielaniem mu pożyczek i towarów na kredyt, gdyż za zobowiązania jego nie odpowiadam.

Aleksander Choromański, Gwiździny.

Ostrzeżenie.

Ostrzegam każdego przed zakupowaniem **szczonek** oraz **surowca** od Anny, Kunegundy i Tadeusza Kąkolewskich z Tereszewa, bowiem są mi one skradzione.

Widomski F. - Kurzetnik.

OSTRZEŻENIE.

Feliks Widomski z Kurzetnika nieprawnie przywłaszczył sobie od Zofji Osmańskiej **łańcuch** od studni. Wobec tego ostrzegam każdego przed kupnem tegoż łańcucha od Feliksa Widomskiego.

Anna Kąkolewska, Tereszewo.

Sprzedam większą ilość suchego i dobrego

torfu

Zgłosz. Maj. Wonna.

Kartony

w różnych wielkościach po niskich cenach poleca

KSIĘGARNIA

B. Miłoszewski

Nowemiasto - Rynek 19.

Potrzebny spokojny, sumienny

CHŁOPAK

17—18 lat do koni od 1. XII. 1934.

Łukaszewski - Bratjan.

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
Zakład Ubezpieczeń na życie
w POZNANIU, Plac Nowomiejski 8.

Prawno-Publiczne Zakłady Ubezpieczeń, - mające na celu dobro publiczne, - a nie osiągnięcie zysków.

ODDZIAŁ I DELEGATURY

Toruń

ul. Żeglarska 22.

Bydgoszcz

Nowy Rynek 1.

Gdynia

ul. 10. lutego 18.

Z dniem 31. sierpnia br. wypowiedzieliśmy umowę o pracę naszemu dotychczasowemu inspektorowi powiatowemu p. Leonowi Czarneckiemu, któremu obecnie **nie wolno już spisywać wniosków** o ubezpieczenie od ognia i gradu dla Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych i na życie dla Zakładu Ubezpieczeń na życie w Poznaniu.

Naszym inspektorem w powiecie lubawskim jest

p. Józef Biegański

w Nowemmieście, Rynek 28. Okręgiem akwizycyjnym p. inspektora Biegańskiego jest powiat lubawski.

Inspektor powiatowy Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych i Zakładu Ubezpieczeń na Życie jest obowiązany

bezpłatnie

ubezpieczenie

spisywać wnioski o budynków, ruchomości i stogów — od ognia plonów od gradobicia na życie oraz również bezpłatnie udzielać szczegółowych wyjaśnień we wszelkich sprawach ubezpieczeniowych.